

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1 - DE-
LAVSKA ZBORNICA - TELEFON
ŠT.: 35—29 - POŠT. ČEK. RAČUN
ŠT. 17.548 - NAROČNINA: ZA
ČLANE ZZZ 2.— DIN MESEČNO -
(24.— DIN LETNO) — ZA DRUGE
NAROČNIKE 3.— DIN MESEČNO
(36.— DIN LETNO) - CENE
OGLASOM PO DOGOVORU -
LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 12. FEBRUARJA 1938.

ŠTEV. 6.

Narod, demokracija in vodje

I.

Svet niha med dvema skrajnostima. Obe skrajnosti giblje isto počelo, isti vzrok, ki hoče voditi sodobnega človeka, urejevati sodobno družbo. Skrajnosti sta fašizem in komunizem, gibalno družbe v te dve skrajnosti, tista sila, ki rine narode v njun objem, je materializem. Poimovanje in vrednotenje sveta, vesoljstva in človeka zgolj s fizične strani je tista zabloda moderne dobe, ki je ugasnila v svetu nadnaravne vrednote in je zenačila ceno človeka in njegovo pravico s ceno in pravico drugih neduhovnih bitij.

Vse je odvisno od koristnosti, od uporabljivosti in od zunanje moči. Koristnost določa človeku mesto, ceno, položaj. Tja ga potvaja zunanja moč, če se ji upirati ne more. O svobodi, o samoodločbi poedince in množic tu ni govora. Tu je samo slepa prisiljena pokorščina nasilju in gorje tistemu, kdor se upa temu nasilju zoperstavljati.

Množice onih, ki niso mogle doumeti, da je v brezduhovnem svetu le moč oblasti in pravica obenem, pa so zahtevali zase osebno pravico človeka, polnijo ječe, množijo suženjske štiristope delavskih bataljonov, doživljajo prava nečloveška mučenja, legajo pod krvnikovo roko v prezgodnjem grobu.

Mateotijev primer stopnjuje v potrdilo naših trditve izvensodna moritev mnogih v letu 1934 v Nemčiji. Fašizem je v tem pogazil vsako zakonsko in človeško pravico. Komunizem pa je brezpravnost teh poedinov po očiten primerov fašizma posplošil. S stisnjeno pestjo je zatrl povsod, kjer si je priboril oblast in moč, vsak diha svobode, vsak krič človeške duše po nedotakljivi pravici. Zato ni treba nobenih dokazov več. Kri nedolžnega Abela vpije v tisočih tako močno do neba po maščevanju, da ga ni mogoče nobenemu preslišati, če si hote ne maši ušes.

Vendar pa je točasno še razloček med tema dvema skrajnostima, velik in nepremisljiv. Lahko z vso upravičenostjo trdimo, da vso odgovornost pred zgodovino nosi komunizem. Ta je razdril v človeški družbi vsako sanjo o nedotakljivi pravici, ubil in pokopal je pod seboj svobodo. Upostavljal je suženjstvo, klavnico je ukazoval in prelival kri nedolžnih v potokih. Imel pa je drznost vršiti vsa svoja grozodejstva v imenu svobode, pravice, enakosti. Prevaranim ljudskim množicam je med bobnenim oznanjevanjem ljudskih pravic, samodoloč in demokracije naložil neznanost jarem njenih tribunov in krvnikov. Spretno je razpredel mrežo, varljivo je čaral videz bodoče sreče, slepil je z lažnimi gesli, dokler ni ujetih množic pritisnil ob steno, ob zid. V groznici so se sedaj razprle svetu oči. Nihalo zgodovine je udarilo zato v nasprotno stran.

Proti tolikemu zlu, proti takim prevaram, proti nečloveškemu zaslužjevanju in vandalizmu komunizma je vstal silovit odpor fašizma: Kaj lažete o svobodi, kaj hlinite pravičnost, kaj oznanujete enakost, čemu varate z demokracijo. Še nikoli ni bila nobena čista žena tako zelo prevarana po podlem pohotnežu, kakor je bila po komunizmu prevarana in za svoje ideale oropana človeška družba. Demokracija, svoboda ljudskih množic, je kakor pohotnica legla k nogam ljudskih tiranov in izgubila je lesk vabljive poštenosti in nedotakljive veljavnosti. Sama je demokracija, svojo vrednost zapravila, sama jo prodala zato, ker v svojem jedru bolna, zmaterjalizirana množica, brez duhovnih osnov, ni bila več zmožna, da bi bila nosilka njenih

Ločitev duhov je dovršena

V taboru nasprotnikov je veliko veselje.

»Delavska pravica« ga jim dela. Lahko trdimo, da je to siguran znak za njen uskok h katoliškim kulturnim nasprotnikom. Pozdravlja jo »Narod« in jo slavi, »Jutro« z zadovoljstvom njene izpade beleži, podpira jo »Sobota«, ponatiskuje jo »Kovinar«, vzporedno z njo koraka »Delavska politika«, zmerjanja se pri njej uči in ji sekundira. »Glas delavca«, Pucova »Slovenska beseda« se bori z njo ramo ob ramo za samo »svobodo« proti večini našega naroda. To vse v enem tednu, pa morda smo še kje koga spregledali, ki ploska »krščanski« JSZ v tej družbi protikatoliških stremeljenj.

Na drugem bregu smo mi.

Tam smo, kjer je »Slovenec«, »Straža v viharju«, »Mi mladi borci«, »Mi mladi delavci«, »Naš list«, »Gorenjec«, »Na mejah«. Pozdravljamo zadnji uvodnik v »Gorenjecu« in se istovetimo z njim: »Katoliki ne moremo in ne smemo biti prispevek kominterne ne na kulturnem in ne na socialnem in tudi ne na političnem polju. Kdor tega ne razume in tega ne prizna in se po tem načelu ne ravna, ne more več trditi, da dela v katoliški skupnosti.« In še: »Komunizem je nekaj bistveno slabega, zato prav v nobeni reči ne bo z njim sodeloval, komur je mar krščanska kultura.« Ljudska fronta je slepilo. Kakor hudič v paradizu obljublja bogoenakost in prinaša suženjstvo in revščino.

Z nami vprašujejo: »Mi mladi borci«:

Zakaj se »Delavska pravica« dela gluho za popolnoma jasne besede papeževe v okrožnici: »Divini Redemptoris«, zavzema pa se za ljudsko fronto in dere vanjo z izjavo: »Naše geslo pa je samo: Naprej«!

Mešanje ideologij

je združevanje kladiva s križem »Straža v viharju«. To zmes je stvorila JSZ s svojim novim neokusnim organizacijskim znakom. Res je tako. — S ponujano roko — komunistov in s slepomišljenjem ljudskega frontaštva je »Straža v viharju« obračunala že zdavnaj.

Veselite v drugem taboru

nad JSZ in »DP« ostro in jasno registrira nedeljski »Slovenec računajoč pri tem, da bo odslej dosleden katolik vedel, kje je njegovo mesto. Kdor ni za ljudsko fronto, kdor ni za komunizem, tudi ne more biti več za zgrešene smeri Jugoslovanske strokovne zveze in njenega glasila »Delavske pravice«.

Ločitev duhov dokončana

Za nas je tako ločitev duhov dovršena. Na eni strani katoliški narod in njegova glasila, na drugi združeni naši kulturni nasprotniki s svojim najmlajšim ljudsko-frontaškim trabantom in s svojim tiskom. Na eni strani poslanstvo Cerkev in veren narod, na drugi str-

njene z liberaliziranih in zboljševiziranih demagoških zastrupljalcev.

Zmaga luči nad temo

pomeni nam ta dovršena ločitev. Resnica je postala tako žarka, da jo samo slepi ne vidi.

Mirno naprej

bo šel zato naš pokret, z njim bo rastla naša organizacija slovenskega katoliškega delavstva v nezmagljivo silo, ki bo v narodni skupnosti oblikovala našo lepo bodočnost. Proti združenemu nasprotniku moramo vsi strniti vse svoje moči in zrušili bomo njegove nakane.

Pod naš obračun je zato potegnjena zadnja črta.

Konec je zato naše posebne pozornosti zapeljivcem v vrstah JSZ, konec tudi brezplodnemu preklanju z njenim glasilom. Odslej zato na njene otročarije

ne bomo odgovarjali

ter s tem daljšim sestankom zaključimo svojo opredelitev z ozirom na razne nestvarne napade in zmerjanja v »Delavski Pravici«. Odslej bomo v stvarnem delu za dvig našega delavstva odgovarjali le, kadar bomo čutili, da smo

v vesti vezani odgovoriti

radi onih, ki zmote še niso spoznali in prevare spregledali, pa upamo, da jo še bodo obenem z rastjo našega dela in z omrtvičenjem krščanstva do popolnega mrtveca v vrstah JSZ.

Da se pravica izkaže...

Čas za izvedbo rednih volitev obratnih zaupnikov je končan. Mnogi so nam že v naprej prorokovali neuspeh in nam tudi med volitvami samimi hoteli omalovaževati. Mi se nismo menili za izzivanja nasprotnikov. Sedaj, ko so v glavnem zaupniki izvoljeni, lahko mirno rečemo, rezultat volitev obratnih zaupnikov za našo mlado organizacijo je časten in ponosni smo nanj!

Zakaj?

Volitve obratnih zaupnikov so za nas resno delo in ne predmet demagoške agitacije, kot to razumejo in delajo naši nasprotniki — socialisti vseh barv. Kjer smo nastopili, smo se zavedali, da smo kot delavci v službi malega človeka, v službi delavstva. Zavedali smo se tudi dostojan-

stva prave delavske strokovne organizacije in pa vzvišenosti načel ter jasnosti programa ZZZ.

Divja borba tistih, ki so zapisani smrti, proti ZZZ

Ravno vsled tega, ker smo povsod nastopili odkrito in jasno in z ostro lučjo posvetili vsakomur v obraz, so nasprotniki v strahu pred resnico zbrali vse sile in moči, se poslužili vseh dovoljenih in nedovoljenih, zakonitih in nezakonitih sredstev, da bi nas pritisnili ob steno in nas v našem poštenem delu onemogočili.

Tisti, ki kričijo o diktaturi

sedanje dobe, so največji diktatorji in sovražniki poštene demokracije. Zakonska določila za volitve obratnih zaupnikov so

popolnoma demokratična. Za volilni postopek so določene vse podrobnosti. Naši nasprotniki so šli preko vsega in zgodilo se je, da so našim volilcem

trgali zelene glasovnice iz rok!

Da bodo vsi listi in lističi informirani in da ne bo nihče mogel pretvarjati resnice, si dovoljujemo na tem mestu priobčiti samo nekaj izvlečkov iz pritožb, ki so jih naše krajevne organizacije bile samo radi tega,

da se pravica izkaže,

prisiljene vložiti proti volitvam, na odločujoče mesto:

... Volilni odbor kljub naši pritožbi ni sklical seje volilnega odbora za potrditev kandidatnih list.

(Dalje na 2. strani zgoraj!)

pravice. Vsa pronicava je postala ta družba. Kaj čuda, če so iz njene nevredne posode nesluteno iztekle vse duhovne vrednote.

Tako je vstal fašizem kot glasnik bolj-ših časov, kot sodnik nad prevaro komunizma, kot zasmehovalec lažidemokracije, kateri je strgal v imenu resnice krinko z obraza: »največje vpitje o demokraciji je rodilo največjo tiranijo. Zato je vstal fašizem v poganski nagoti in brez stida izpovedal svojo novo vero, da so stari ideali grobokop srečno urejene človeške družbe. In množice, ki so isto mislile, so glasnikom glasno ploskale. Hvaležne so bile, da jim vsaj lažejo ne, da odkrito priznavajo in oznanjajo, da je treba reda in podrejenosti, da je treba gospodarja in hlapcev, da je množica brezglava in da je treba zato, da eden vodja misli za vse, ukazuje vsem. Njegova avtoriteta, veljava je najvišja in nihče nima pravice, da se ji upira brez kazni. Njegova volja je naj-

višji zakon. Enakost, svoboda, demokracija so prazne besede brez jedra, brez vrednote. Pleva so in igralski kostum marksizma za njegovo zverinsko in zločinsko igro. — Resnica, čeprav gola in bridka in zdravje brez plev in program brez laži je fašizem.« Tako je spregovoril fašizem.

Ideali, vzori stoletnih sanj so bili pokopani, razočarani narodi so se vrgli v drugo skrajnost. Čim manj je bilo v njih pravega spoznanja in vrnitve k zavrnjenim duhovnim vrednotam, čim bolj so bile oddaljene od Boga kot temelja urejene družbe, tem večji je bil skok v drugo skrajnost. Čim manj ima v srcih narodov prostora Boga, tem bolj se šopiri na Njegovem prestolu blazno veličje zmotljivega polboga-človeka. Čim bolj je tudi ta oddaljen od Boga, tem bolj vlada mesto pravice odkrita sila.

Zopet postaja človek ničev, njegova pravica dvomljiva megla. V mogočnih paradnih štiristopih tone kakor brezpomembna kapljica v brezmejnem morju narodnih množic v razburkanih časih pravega poganškega oboževanja narodnih vodij. Po taktu korak in vzklík, po taktu življenje in borba in po taktu zrušenje vsakogar, kdor se nanj razumeti noče.

V tem je odpor bolne družbe proti smrti, ker umreti noče: odpor fašizma proti komunizmu, dveh skrajnosti. Nad obema skrajnostima pa so kakor pregnani stari družbeni ideali, ki zahtevajo za svoje življenje ugodnih tal kremenitih značajev, moč vesti, ki svoje zahtevajo zase in dajo »cesarju, kar je cesarjevega«, družbi, kar je njenega. Naši so ti ideali.

(Dalje v drugo.)

(Nadaljevanje s 1. strani.)

... V volilni prostor se je spustilo 15 do 20 ljudi in ne, kot določa ministrska uredba, samo po 5 volilcev istočasno.

... Na dveh mestih so bile obežene samo nasprotnne kandidatne liste, tako da večina delavstva ni vedelo za kandidatne naše liste.

... Da so se volitve vršile nepravilno se vidi že iz tega, da je po rednem postopku volilo 634 upravičencev in so bile volitve gotove v 3/4 ure.

... Volitve so bile pet dni prej razglašene, a na razglasu ni bilo datuma, kedar se volitve vršijo, ker predsednik volilnega odbora ni hotel, da bi naši delavci vedeli, kedar bodo volitve. Šele na naš pritisk se je pozneje datum postavil.

... Volitve so se pričele po skrajšanem postopku, ko je bilo navzočih komaj eno tretjino delavcev, tako, da dve tretjini delavcev, ki so prišli pozneje, nista vedeli, koga volita.

... Predsednik volilnega odbora je šele na naš pritisk prečital kandidatne liste.

... Delavec I. I. je v pričo cele volilne komisije raztrgal zeleno glasovnico in jo vrnil predsedniku volilne komisije. Nadalje je vzel enemu volilcu iz rok zeleno glasovnico in jo mislil raztrgati. Na protest našega zastopnika ga je šele predsednik volilnega odbora opozoril, da

to ni pravilno. Delavec I. I. je kapelnik godbe v dotičnem kraju in torej popolnoma razsoden človek.

... Na listi SMRJ je kandidiral na tretjem mestu inozemec, romunski državljani.

... Pristaši nasprotnih list so grozili vsem našim delavcem, da, če bodo volili našo listo, bo tovarna svoj obrat ustavila in bodo s tem vsi delavci ob kruhu.

... Volilni odbor (bil je v nasprotnih rokah) ni naročil za volitve potrebnih tiskovin. Sklical je volitve v gostilni in razglasil, da se vršijo volitve z dviganjem rok.

... Na nasprotni listi so kandidirali mladoletni delavci ... N. N.

Navedli smo samo suha dejstva, ki do volj zgovorno pričajo o dvojnem delu, ki smo ga s temi volitvami morali vršiti, in sicer:

Boj za zmago pravice

in borba za dobrobit vsega delavstva

Vse to, kar smo navedli, naj bo odgovor tudi tistim, ki pravijo, da smo mladostni diletanti. Diletantstvo prepuščamo njim samim, mi pa se bomo z mladostno svežostjo borili po naših načelih za večji kos kruha, ki pripada našemu delavstvu, pa če tudi bomo pri tem svojem delu pomedli »strokovne profesionalce«, ki so stara in trhla debla brez korenin.

Naše stališče je zmagalo

4. marca bodo volitve obratnih zaupnikov pri K. I. D.

Jesenice, 7. 2. 38.

Za predstoječe volitve obratnih zaupnikov pri K. I. D. vlada med delavstvom živahno zanimanje kakor že več let ne. Samovoljna in diktatorska zahteva lanske leto izvoljenih zaupnikov, da ostanejo zaupniki še za tekoče leto je med delavstvom naletela na odpor. Delavstvo noče, da 11 ljudi hoče vsiliti svojo voljo in podjarmiti svobodno izražanje nad 3500 delavcem komu naj za letošnje leto zaupajo funkcije zaupnikov. Ostale organizacije niso smatrale za potrebno o tako važni stvari vprašati za mnenje svojega članstva. Nemo so prešle mimo, kakor da se ni nič zgodilo. Naša organizacija se je pridružila zahtevi delavstva po novih volitvah in je tudi svoje stališče javno izpovedala. Zavedajoč se položaja smo zadnje dni v januarju hoteli rešiti situacijo solidarno z drugimi organizacijami. Pozvali smo jih v Kerkov dom h skupnemu posvetovanju, ali so za volitve ali ne. Vedeli smo namreč, da organizirano delavstvo ni nikdo vprašal, kaj ono misli in se organizacije niso javno ne za ne proti volitvam izjavile. Izgledalo je, kakor da organizacij ni in da jih odločba zaupniškega zbora prav nič ni briga. Našemu pozivu so se odzvale vse podružnice iz Jesenic in Javornika razun podružnice Narodne strokovne iz Jesenic. Ta sestanek je dokazal, da je naše gledanje na položaj, namreč, da se je mnenje vsega delavstva prezrlo, da je desetorica ljudi sama na svojo pest hotela vsiliti svojo voljo pravila. Na tem sestanku so zastopniki JSZ in marksistov izjavili, da ne morejo podati točnih izjav, ker se morajo posvetovati s članstvom ali je za volitve ali ne. Narodna strokovna na Javorniku pa je po svojem zastopniku izjavila, da zahteva volitve, da je tak sklep njihovega članskega sestanka. Vedeli smo, koliko je ura, in da se mora z žongliranjem delavskih pravic napraviti konec.

Zakon določa, da se mora uradni postopek uvesti meseca januarja. Uvedli smo ga. Povabila je naša organizacija 16 izmed najstarejših delavcev v volilni odbor. Ti so se vabilu odzvali. Oblast je odbor tudi že po-

trdila. Volitve obratnih zaupnikov se bodo vršile. Pobožna želja desetorice po nadoblasti pa se je izjalovila, delavstvo bo samo, po svojem preudarku svobodno izvolilo svoje zakonite obratne zaupnike. Prizadetim to ne gre v račun, ni jim mar za težke tisočake Del. zbornice, torej vsega delavstva, zapravljenega za pravljanje brez uspeha. Še vlagajo pritožbo na pritožbo. V nedeljo med sejo volilnega odbora je neki sotrudnik uprave znanega »Kovinarja« prinesel odboru apel starega zaupniškega zbora, naj volitev ne bo, ker je zoper odločbo banske uprave vložena pritožba na ministrstvo. Pritožba je bila priložena. Iz teksta te pritožbe pa je močno razvidno, da jo je delal advokat. Iz pritožbe pa je najbolj zanimiv predzadnji odstavek, tam je že kar naprej navedeno, da bodoči zaupniki niso zaupniki in da ne bodo imeli zakonite podlage, da bodo volitve neveljavne. Podpisanih je vseh ednajst zaupnikov. Kakor pa smo zvedeli je klub zaupnikov Narodne strokovne zveze svoj podpis že preklcal, ker pač noče svojih bodočih zaupnikov na tako neutemeljen način omalovaževati in jim odrekat pravico veljavnosti. Volilni odbor je to vlogo, kakor je dolga, prečital do konca, potem pa napravil sklep, da se ga to prav nič ne tiče. Pritožba se nanaša na zaupnike iz leta 1937, mi pa bomo volili zaupnike za leto 1938. Delavstvo brez zaupnikov ne sme biti. Če bo SMRJ in JSZ po tej pritožbi šla na volitve je možnost razlage samo dvojna: ali se ta pritožba ne smatra za resno ali pa organizacija sama že vnaprej oblati svoje bodoče zaupnike. Narodna strokovna se je iz nastavljenih klešč s svojo potezo preklcala izmaknila in rešila svojim bodočim zaupnikom pravomočnost. Smešno pa je pri vsem tem, da starešinstvo obratnih zaupnikov v spremnem pismu pritožbe navaja, da bodoče volitve obratnih zaupnikov želi KID. Kolikor mi vemo iz izkušenj dosedanjih delavskih borb, se vsako podjetje volitev brani. Prav posebno pa še KID nima interesa forsirati volitve. Nasprotniki ne izbirajo sredstev za svojo demagogijo a delavstvo ne naseda več in spoznava, da ga tak način boja ne privede do uspeha.

Dr. Pavel Robič:

Pomen okrožnice Leona XIII. „Rerum novarum“

VI.

Leon XIII. je imel z objavljenjem svoje delavske okrožnice namen, dvigniti bedno delavstvo moramo in materialno. Da bi to dosegel gotovo in v visoki meri, je poklical k sodelovanju vse odločujoče čimteje, cerkev, državo, kapital in delavstvo. Ker je položaj delavstva od vseh teh štirih čimtev odvisen, morajo za njega zboljšanje vsi štirje hkrati sodelovati. Imajo pa pri tem velikem delu svoj lasten delež vsaka od teh komponent. Naloge, ki obremenjujejo cerkev in uspehe njene dela, smo na kratko videli že v zadnjem sestavku pod tem naslovom. Glavno njeno delo je in ostane v njenem moralnem vplivanju na delavce in delodajalce in v urejevanju pravih njihovih medsebojnih odnosov. Cerkev mora po smernicah velikega papeža blažiti in miriti tisti silni razredni boj, ki ga je izvala neprimerna različnost materialnega položaja obeh razredov in podžigala umetno vzdrževana zavist. To svoje glavno delo opravlja cerkev ne samo s tem, da prikazuje v pravi luči vrednost bogastva, marveč tudi s tem, da tako prve kot druge, delavce in delodajalce, spominja njihovih dolžnosti in tako skuša najprej uveljaviti načela krščanske pravičnosti. Njeno delo pa se ne more pri tem ustaviti, marveč kot glasnica krščanske ljubezni skuša cerkev v moči svojega apostolskega poklica oba razreda privedi do zavesti, da so vsi ljudje, katerega koli sloja, po Kristusu med seboj bratje, ki se morajo med seboj ljubiti.

Primerno bi bilo zdaj govoriti o delu, ki ga je sv. Oče odmeril državi in delavstvu ter delodajalcem samim. A ker je Cerkev po svojih škofih in duhovniških povsod zlasti pa pri nas, prevzela dober del naloge, ki ni bila naravnost njej sami odmerjena, in je s tem takorekoč z lastno roko izvršila to, kar bi bili morali izvesti zgodaj omenjeni činitelji, se moramo še nekoliko pomuditi pri delu Cerkev za delavski stan.

Obletnica kronanja Pija XI.

Dvanajstega februarja poteče 16 let, odkar je sprejel nase breme papeške tiare Pij XI. Za Cerkev so ta leta plodonosnega dela za uveljavljanje pravice božje v svetu. Za vesoljno človeštvo je dejavnost svete stolice v tem času neprecenljiva. Za nas katoličane sredi viharjih trenj velikih skrajnosti so ta leta po jasnosti naukov in navodil, ki smo jih prejeli od svojega skupnega očeta, potrdilo, da je naša božja skupnost zgrajena na skali. Očetu in varuhu cerkve, namestniku Gosпода, najvišjemu učeniku, duhovniku in vladarju poklanjamo svojo sinovsko vdanost. Klanjamo se avtoriteti Cerkev, v njej gledamo božjo modrost.

*

Leon XIII. je s svojimi nauki najprej oznanil svetu pravico delavstva, da se organizira. Državnikom, ki so bili takrat takim naukom malo naklonjeni, in delavcem, ki svojih pravic niso poznali, je jasno povedal, da je pravica do organizacije delavstvu dana po naravi. Potem je on sam zaklical duhovnikom, naj gredo ven iz zakristij in naj se navzamejo ne le z besedo v cerkvi, marveč tudi z dejanjem za pravilne zahteve delavstva. Danes, ko imamo povsod dobre in močne organizacije, smo nekoliko pozabili, kaj je takrat za gospodarsko oslabele sloje ta klic Leonov pomenil. Marsikdo od starejših pa se bo še sam lahko spominjal, kakšne razmere so bile n. pr. pri nas v osemdesetih letih, preden so začele nastajati razne zadruge, ki so naše ljudstvo v veliki meri reševale kapitalističnega jarma. Zlasti na Notranjskem je bilo razpaseno silno odelstvo, ki so ga izvajali nad ljudstvom vaški mogočnjaki, navadno tujega pokolenja. Od njega edinega je moralo ljudstvo jemati na posodo na neverjetno visoke obresti (včasih do 30%), od njega je bilo podobno kot nekoč od graščakov gospodarsko odvisno. Zato je tudi politična svoboda naših ljudi skoro čisto zatonila. In močje, ki so kljub silnemu nasprotovanju liberalizma, pod Leonovim navdihom in na pobudo »Rerum novarum« začeli, ali vsaj širili zadružništvo, so bili v prvi vrsti služabniki Cerkev. Parola Ev. Kreka »v vsako faro hranilnico« je našla tudi pri našem pokojnem nadškofu dr. Jegliču mogočno oporo. Malo rečemo, četrtdimo, da bi naši ljudje, kmetje in delavci, nikdar ne bili tako uspeli in se že toliko osvobodili, kakor jih vidimo danes, če ne bi služabniki cerkve lastnoročno prijeli za delo, ki ga okrožnica nalaga pravzaprav delavskemu sloju samemu. Spoznajmo in priznajmo vir, iz katerega je večji del teh dobrih sadov zrastel: — v najvišji meri je to seme Leonove okrožnice »Rerum novarum«.

Okrožje ZZZ, Jesenice

Navodila za volitve

Vsemu članstvu sporočamo, da se volitve obratnih zaupnikov vršijo dne 4. marca t. l. in sicer za delavstvo v tovarni na Savi v prostorih tovarniške restavracije kakor prejšnja leta, za delavstvo na Javorniku pa pri vratarju tovarne na Javorniku. Čas volitev traja od 5. ure zjutraj nepretrgoma do 7. ure zvečer.

Opozorjamo članstvo, da bo volilni imenik razgrnjen od 14. februarja, za delavstvo v tovarni na Savi v pisarni glavnega zaupnika, in sicer od 17. febr. vsak dan od 8. ure zjutraj do 12. ure in od dveh popoldne do šestih zvečer. Za delavstvo v tovarni na Javorniku bo na vpogled volilni imenik istotako od 14. do 17. febr. pri vratarju na Javorniku. Vsak član ima dolžnost, da se sam osebno prepriča, če je v volilnem imeniku. Zlasti opozorjamo one člane, ki so bili sprejeti tekom lanskega in letošnjega leta. Kdor ni označen v volilnem imeniku, ta ne bo smel voliti. Če si opazil, da te v volilnem imeniku ni, moraš takoj prisotnega člana volilnega odbora opozoriti na napako in mu povedati ime in priimek, delavsko številko in obrat, v katerem si zaposlen. Po preteku dveh dni od reklamacije se ponovno prepričaj, če je tvoji zahtevi ugodeno in če si bil vpisan v imenik. V ostalem naj se nikdo izmed članov ne pusti begati od nikogar. Za te velja samo eno: Točno se držati navodil, ki jih boš prejel od organizacije ali pa od našega organizacijskega zaupnika v svojem obratu. Zavedaj se pa, da se moraš brezpogojno odzvati vselej, kadar te kliče organizacija na sestanek ali na kakršenkoli posvet. Disciplinirani v času volilne agitacije in napadov s strani nasprotnikov je za nas osnovnega pomena. Opozorjamo te še, da točno slediš vsem našim poročilom, ki bodo v zvezi z volitvami v našem listu priobčena.

Prerazpisana okrožna seja. V sled smuških tekem Zveze fantovskih odsekov, ki se vršijo v nedeljo, dne 13. t. m. v Planici, sporočamo, da se seja okrožja vrši popoln pol tretji uri. Vse podružnice naj pošljejo poleg izvoljenega člana odbornika tudi več delegatov. K seji naj prinesejo vsi poročila, v koliko se upošteva dopis, ki ga je poslal ožji odbor okrožja.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(14) OD 1917—1922

(Nadaljevanje.)

L. 1891 je bil načelnik v železniškem ministrstvu v Petrogradu, leto nato pa že železniški minister. Rentabiliteta železnice je tako naglo naraščala, da ga je Aleksander III. imenoval za finančnega ministra.

Witte je industrijski razvoj Rusije močno dvignil s tem, da je zbral notranji kapital ter omogočil zunanja posojila. Po Aleksandrovi smrti si je Witte prisvojil tudi zaupanje Nikolaja II. Uvedba zlate valute, monopol na žganje, gradba sibirske železnice, zveza s Kitajsko, vse to je Wittejevo delo. Rusija je pridobila polotok Laodun, vojaško zasedla Mandžurijo in dobila upanje, da si osvoji Korejo. Japonska pa je grozeče dvignila pest. Ministrski predsednik, preizkušen politik, je rotli carja na sporazum z Japonsko. Nikolaj pa je odgovoril s tem, da je avgusta 1903. l. Witteja odslovil.

Le prekmalu je moral car to obžalova-

ti., Rusija je zgubila japonsko vojno. Witte se je ponovno povzpel na krmilo, da bi sklenil vsaj nekoliko primeren mir. Sedaj pa se je Witte oprijel utrditve zveze s Francijo, kar mu je tudi sijajno uspelo. Francija je dala mnogo stotin milijonov posojila.

Po revolucijskih letih 1905—06 si je Witte kot ministrski predsednik v novi dumi mnogo prizadeval, da bi zlepa pomiril revolucijonarje. To tem bolj, ker mu je uspelo Rusijo dvigniti, industrija je cvetela, trgovina se razvila, toda tudi davčna bremena so se množila. Da se uravnovesi bilanca, je bilo treba dvigniti izvoz žita, kar pa je vsled nizke cene kmetov zopet vznejevoljilo. Ta nebrzdananj napravljanju novih dolgov in prevelika popustljivost napram revolucijonarjem je bila pristašem absolutizma trn v peti. Go-nja proti Witteju je pričela znova. Neotesani revolucijonar Trepov je intrigiral. Witte je dobil v Franciji še dve milijardi frankov posojila, v zahvalo pa je bil aprila l. 1906. odslovljen. Brez vsake slave je ženjalni politik kmalu pustil politično življenje, četudi je v državnem svetu za-

časno igral vlogo. Umrl je marca 1915. Tragičnega konca carja, kateremu je bil iz srca vdan in ga tako pogosto svaril, Witte ni dočkal. Ako bi bil ta nadarjen mož ostal še dalje na krmilu vlade, bi morda preprečil svetovno vojno in z njo padec carja, saj je bil Wittejev glavni cilj mirna rešitev ustavnega vprašanja.

Novi ministrski predsednik je šel druga pota, da bi preprečil grozečo revolucijo: malega kmeta privezati na domačo zemljo, edino to bi bilo na vasi omogočilo socializem. Takšnega mnenja je bil Stolypin.

Stolypin je bil rojen v Draždanih (Dresden) 14. 4. 1862. Velika, lepa, elegantna osebnost je bil. Le desica mu je bila vsled revme ohromela. Sposoben matematik, poznavalec kmetijskega vprašanja, železne volje, rojen oblastnik, pošten značaj, mož takšnih lastnosti je mnogo obetal za Rusijo. 1902. l. je bil gubernator za Grodno, dve leti pozneje je bil že notranji minister, 1906. pa ministrski predsednik. Po zažuteni revoluciji 1905-06. se je za kmeta moralo nekaj ukreniti.

(Dalje prihodnjič.)

Z delavskih bajišč

Kranj

ZZD tudi pri nas! Dne 27. in 30. januarja in 5. februarja t. l. je tukajšnje Prosvetno društvo priredilo socialni tečaj v Ljudskem domu. Tečaj je odlično uspel. Udeleženci so predavanjem sledili z vso pazljivostjo. Zadnji dan tečaja v nedeljo 5. februarja t. l. smo po tečaju imeli ustanovni sestanek ZZD. Ustanovili smo končno tudi pri nas slovensko katoliško delavsko organizacijo ZZD, da preprečimo slepomušenje v naših vrstah in da onemogočimo ljudsko-frontaško delovanje in zavljanje socialistov: belih, rdečih, plavih in ostalih demagogov in kričavev. Mi nečemo biti »podrepek« nikomur! Mi hočemo delati 100% v smislu programa slovenske katoliške skupnosti, zato je prišlo do ustanovitve ZZD v Kranju, kjer je zaposlenih preko 4000 delavskih moči.

Izvoljeni pripravljali odbor je pravila že vložil. Začasna pisarna posluje v prostorih Ljudskega doma, kjer se sprejemajo novi člani. Na delo vsi za ZZD! — Bog živi!

Ljubljana

Delavski dom. Za razmere v Delavskem domu se je v zadnjem času začela zanimati tudi javnost. Vtikajo pa se v to zadevo tudi nekateri, ki se jih vse skupaj prav nič ne tiče in skušajo te razmere uporabiti kot vodo na svoj politični mlin. Ti članki po časopisih izvirajo iz zadnjega časa. Vsakdo pa ve, da razmere v Delavskem domu že dolgo niso take, kot bi morale biti. Torej, zakaj se o tem ni pisalo že prej? Odgovor je jasen:

Avtorjem teh člankov ne gre za to, da bi uslužbenstvu pomagali, ampak hočejo s tem izrecno napadati našo organizacijo, ki je pred kratkim organizirala te uslužbence. Dobro razumemo, kaj pomenijo razna namigavanja, kot n. pr., da so se uslužbenci organizirali v »okviru JRZ« (»Jutro« dne 5. t. m.). Vse to pisanje ima en namen: pokazati slabe razmere uslužbenstva, pokazati pa tudi na ZZD, češ, bomo videli, kaj bodo ti dosegli. Upajo, da nas bodo lahko potem blatili in na ta način uganjali demagogijo. Toda motijo se. Mi nečemo prikrivati resnice in je kot delavska organizacija tudi prikrivati ne smemo. Povedati smo resnico o razmerah o pravem času in na pravem mestu. Vsak izkušeni strokovničar pa ve, da ne sme že v začetku zaigrati vseh kart in sporni stranki tirati v skrajnost. Mi hočemo, da uslužbenci pridejo do svojih pravic. Radi tega bomo hodili po poti, ki nas bo privedla do cilja.

Usnjarski delavci. V tovarni usnja »Indus« v Ljubljani so se vršile volitve obratnih zaupnikov. Volilnih upravičencev je bilo 162, volilo pa je 152 volilcev. 9 glasov je bilo neveljavnih (3 zeleni in 6 rdečih). Lista ZZD je dobila 55, lista rdečih pa 87 glasov. Za ZZD, ki je šele v razvoju, je to velik uspeh. Tekom let, ko se bo tudi ZZD razvila, bo razmerje in rezultat volitev še boljši za ZZD. Rdeči so razvijali pred volitvami hudo agitacijo, vendar, kakor je razvidno iz rezultata volitev, niso ničesar dosegli.

Tobačni delavci. V soboto, dne 5. t. m. sta bila tovariši tajnik in ena odbornica pri g. ministru dr. Kreku v avdijenci. Tajnik je g. ministra informiral o vseh perečih vprašanjih, ki se tičejo tobačnega delavstva. Nadalje je tudi vprašal, kaj je s pravilnikom o plačah, na kar je g. minister izjavil, da je pravilnik sedaj gotov in ga ima generalni ravnatelj v rokah, da ga pregleda. Plače se bodo s tem pravilnikom zelo povišale in bodo stopile predvidoma s 1. aprilom v veljavo. Obenem s pravilnikom o plačah za stalno delavstvo bode izšla tudi uredba o plačah sezonskega delavstva, ki bodo tudi nekoliko večje kot so sedaj.

Prosimo mlajše delavke, naj se nikar ne puste begati po tovarni, da bodo imele po 13.—din dnevno, in da se bodo plače stalnega delavstva povečale na račun začasnih delavcev. To je vse laž, ki jo trosijo nasprotniki, ki imajo interes na tem, da delajo nerazpoložene med delavstvom. Zato Vas prosimo, da nam javite vsakega, ki bo razširjal take laži, da mu bomo enkrat za vselej zamašili lažniva usta.

Polzela

Volitve obratnih zaupnikov v tovarni pletenin na Polzeli se vršijo dne 19. t. m. ob drugi uri popoldne. Zavedni delavci bodo volili kandidatno listo št. 2 (listo Zveze združenih delavcev) z nosilcem liste Divjak Ivanom. Vsak, kdor kandidate naše kandidatne liste pozna, bo vedel, da bodo s te liste izvoljeni zaupniki vedno odkriti zagovorniki in branilci delavskih pravic. Tistih par dvoživk, ki so bili naši člani, pa sedaj kandidirajo na nasprotni listi, nam ne bo moglo škodovati. Njihova

nezavednost sedaj pred volitvami dovolj jasno kaže njih značaj in pa koliko morejo delavci od njih pričakovati pomoči in zaslombe.

Nasprotniki, ki so že enkrat poskušali volitve izpeljati čisto na svoj način, seveda tako, da bi bilo zanje dobro, bodo gotovo tudi pri teh volitvah hoteli nagajati. Toda vsak delavec naj dobro premisli, komu bo verjel in koga bo volil.

Zato 19. t. m. vsi na volišče in volite listo ZZD z nosilcem Divjak Ivanom!

Jesenice

Bela žena v naših vrstah. Preselil se je v večno domovino, kamor je odšel po plačilo k Bogu naš zvesti član tovariš Jelovšek Franc. Nedavno tega se je hudo ponesrečil pri sankanju, da je končno njegova krepka narava podlegla težki poskodb. Umrl je v ljubljanski bolnici. — Dragi Franc! Na svidenje pri Bogu, kateremu si služil sam in za katerega si neustrašeno tudi druge pridobival! — Sveta maša za pokojnega tovariša bo v savski cerkvi v torek 16. t. m. zjutraj. Člani ZZD naj se po možnosti udeležijo in molijo za božji mir prijateljeve duše.

Pogajanja v tovarni »Sava«. V tovarni »Sava«, ki je last g. Tršana, so bile s strani delavstva večne pritožbe, da v njej ni pravega reda. Zlasti tudi plače niso bile urejene. Letos pa se je delavstvo zgenilo. Organiziralo se je v ZZD in NSZ in zahtevalo kolektivno pogodbo. Te dni so se pogajanja vršila med podjetjem in navedenima organizacijama in stoji že tik pred zaključkom. Preden bo naš list izšel, bo pogodba že podpisana. Tako je naša organizacija tudi tu zastavila svoj vpliv v dobrobit delavstva in to ne brez uspeha.

V ponedeljek zvečer, dne 14. t. m., se bo vršil zaupniški zbor in pozivamo vse, ki bodo prejel za to pismeno vabilo, da se brez obotavljanja odzovejo.

Visoka peč K. I. D. in kolektivna pogodba. Z dograditvijo visoke peči pri podjetju K. I. D. je postalo za delavstvo, ki je pri njej zaposleno, važno vprašanje kolektivne pogodbe za ta obrat. Naša ZZD je imela v zvezi s tem dva sestanka svojega članstva iz obrata visoke peči in je na njih sestavila svoje zahteve. Pogajanja s podjetjem so se že pričela in je upanje, da bodo v kratkem zaključena.

Mislinje

Tudi v Mislinjah delamo za organizacijo z veseljem in upanjem, da nam bo organizacija pomagala do boljše bodočnosti. Dne 23. jan. t. l. smo izvolili 6 obratnih zaupnikov za podjetje dr. A. Perger. Vse delavstvo je popolnoma enotno, organizirano v ZZD. Nasprotniki med tukajšnjim delavstvom ne bodo našli več mesta, ker je ZZD organizacija, kateri delavstvo popolnoma zaupa, posebno pa, odkar je bila sklenjena dobra kolektivna pogodba, ki je popolnoma uredila odnose med podjetjem in delavstvom tako, da ne pride do nobenih sporov in neprikl. Prav ta kolektivna pogodba dokazuje, da se podjetniki kolektivnih pogodb popolnoma neupravičeno bojijo. Kajti, če je zadovoljno delavstvo, ima od tega korist tudi podjetnik sam, ker se na ta način izogne večnim sporom.

Dne 2. t. m. se je vršil redni občni zbor naše podružnice, katerega se je udeležil tudi zastopnik centrale ZZD tov. Luzar iz Celja. Izvolili smo tudi večinoma nov odbor, ki bo lahko izvrševal svoje naloge.

Imamo sicer tudi nasprotnike, ki bi se radi ugnezili v Mislinjah, toda delavstvo ni tako naivno, da bi nasedalo vsakomur.

Pozdravljamo vse tovariške organizacije z Bog živi!

Remšnik

»Kam smo prišli,« vzdihne včas ta in oni, posebno izmed starejših vrst. Res je toliko spremembe v desetletjih, pa mnogo v škodo poedincev in celote. Družine v teh samotnih pobočjih so v prejšnjih rodovih živeli v primeri z danes naravnost v lepih okoliščinah. Družina je tvorila eno skupnost in celoto, vsi so bili istega prepričanja, iste gorčnosti za ohranitev starih in lepih navad, vse je govorilo odkritosrečno brez hlimbe, nobene ločene hrane. Kratko, družina je bila enega duha in srca! Danes je šla družina daleč narazen! Razmere vplivajo večidel na slabo, to se vidi najbolj v gorskih družinah, kjer zgineva lepa krščanska, narodna in moralna navada, zgineva ono ognjišče skupnega poduka, razvedrila, molitve in tolažbe. To je nevarnost, na katero je treba zvонiti plat zvona, ker današnje razmere podirajo oni obrambni zid, kjer je družina in narod! Poturica je hujši ko Turčin, se je zatirjalo nekdanje, a take poturice so rastle v tujini, pod turško knuto, a danes rastejo »poturice« v naši hiši, v naši družbi in občini! Kdo izmed starej-

ših kmetov in delavcev na naših grebenih je pred desetletji slišal kaj o komunistih, nacionalistih, fašistih itd.!

Glejte, in vsi ti isti dobivajo somišljenike že tudi izven mest in trgov, izven tovarin in rudokopov!

In kaj se je zgodilo na Remšniku, da so nekateri posestniki v strahu, nekateri so nevoljni, se celo jezijo in ne vem, kaj vse še! Nič drugega se ni zgodilo, kakor da se je osnoval odbor organizacije ZZD. V pomirjenju in v podučanju vsem prizadetim, naj povem, da je to dobro, da se naši delavci, večidel lesni, organizirajo v ZZD, ki je v krščanskih rokah, ki si prizadeva delavca prav podučevati, saj se vidi na časopisu »Slovenski delavec«, katerega izdaja, da je vse prav in dobro! Kaj naj se kmet boji delavske organizacije, te krščanske, ki hoče delavca voditi novzgor, do lepšega reda, manire, blagostanja! Dozdej je kmet itak delavcu še več dal, saj mu je dajal jesti, ko sam ni imel, saj kos kruha in buča pijače tudi nekaj stane in to ve pošten delavec vpoštevati, 'Tako kmet, a oni veliki podjetniki, ki kmeta in delavca tako pri trdem drži, ne samo, da ni nobenemu nič dal, le priškrnil je oba povsod, kjer je mogel! In če se je kateri kaj pritožil, je moral takoj od podjetja in še prestatu to in ono maščevanje! Organizacija bo delavcu dala moralne opore, da se bo smatral kot prostega človeka ne pa sužnja, da bo vedel, pošteno delati in tudi pošteno živeti! Takega delavca je lahko naš revni posestnik vesel, bo vsaj vedel, da ni, kakor seliš, izraz »boljševik«, bo vedel, da je organiziran v poštenu stanovski organizaciji. Ali ni bilo v teh krajih že dovolj socialističnih organizacij? In kako ste gledali na nje. Z zaupanjem gotovo ne! In če se naše organizacije ne bodo širile, ustanovljale, s bodo pa druge, ki so sovražne slovenskim in katoliškim posestnikom. Zato proč z vsakim sumničanjem, z nezaupanjem, kajti ko se bodo enkrat začele krščanske družbe in organizacije prekiati in preganjati, takrat vedite, da je buza antikrist.

Slov. Konjice

Poročali smo že v zadnji številki »Slov. delavca«, kako so pri podjetju L. Lavrica potekle volitve obratnih zaupnikov in kako so se za NSZarske volilce ugodno končale pri »likor«. Cudimo se, da imajo potem taki ljudje še pogum našo organizacijo napadati in ji očitati, da je podjetniška! Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce, pravi že star pregovor. Vpijejo in kričijo: Primate tatu! Samo da bi zbegali delavstvo in ga pripravili do pokorscine. Enkrat jim je to morda uspelo, toda ko bodo delavci videli, da so bili prevarani in da vinu sledi palca, bodo postali samostojnejši in previdnejši. Če NSZ-argi smatrajo take volitve kot svoj uspeh, jim to pustimo, sebi in svojim pa takin »uspehov« ne želimo.

Soteska

Za obratne zaupnike v podjetje Karl Jordan so bili izvoljeni dne 30. januarja t. l. sledeči člani: Riholt Franc, Pureber Ivan, Pečjak Jožef, za namestnike pa: Blatnik Jožef, Bradac Franc, Zupančič Franc. Vemo, da bodo novoizvoljeni zaupniki v redu izpolnjevali svoje naloge in se zavedali, da jim je bila ta naloga od delavstva zaupana zato, da bodo njegove pravične zahteve branili. Poskrbel naj bi tudi, da pride v obrat zaželeni poslovni red ter da bi se člani in paragrafi iz obrtnega zakona, ki so bili v kolektivno pogodbo vnešeni, tudi v resnici izvajali.

Senovo

Podružnica Zveze združenih delavcev v Senovem ima dne 13. februarja redni občni zbor ob 9. uri popoldne v Slomškovem domu v Rajhenburgu. Vabljeni so vsi člani naše podružnice, da se tega občnega zbora gotovo udeležijo. Poročal bo tudi zastopnik centrale ZZD o pomenu organizacije in drugih stvareh, ki so važne posebno za rudarje. Občnega zbora se vsi udeležite v polnem številu! — Bog živi!

Maribor

Pri podjetju Ehrlich v Mariboru so se vršile volitve obratnih zaupnikov, pri katerih je tudi ZZD vložila svojo kandidatno listo. Uspeh je bil za našo organizacijo dober. ZZD je dobila 127 glasov, rdeči 87 glasov, beli pa — 27 glasov. ZZD je tako dobila 3 zaupnike, rdeči 2, beli pa 1.

Rezultata teh volitev dovolj jasno kaže, kako je delavstvo že samo spoznalo neiskrenost drugih organizacij in se oprijelo ZZD. Tajne volitve to dokazujejo. Naša organizacija bo tudi v Mariboru šla svojo pot, ne ozirajo se na nakane in intrige nasprotnikov.

Širite »Slovenskega delavca«, pridobivajte mu novih naročnikov!

Še par dni imate čas, da poravnate naročnino za »Slovenskega delavca«, za leto 1938. in se tako udeležite nagradnega žrebanja! Ne odbijajte sreče! Morda ravno Vas išče!

DROBNE DOMAČE

V nedeljo se je vršilo v Ljubljani veličastno zborovanje »Županske zveze« ob udeležbi 380 iz naroda izvoljenih županov in ob navzočnosti ministra g. dr. Kreka, bana dr. Natlačena, novo izvoljenega senatorja g. dr. Schaubacha. Zborovanje je pokazalo veliko delo ki ga je zveza izvršila v zadnjem letu. Sprejeti so bili novi načrti, ki bodo slovenskemu narodu prinesli tisto za kar se bori že desetletja.

Lepo so proslavili slovenski akademiki 16-letnico papeževega kronanja. Enotnost mišljenja, mladeniška delavnost oplojena z nauki katoliške cerkve nam daje vse upanje, da bo slovenska katoliška mladina tista, ki bo nesla živo katolištvo med narod.

Pred tednom dni so se vršile volitve v senatu. Sijajen uspeh je doživela pri teh volitvah JRZ, ki je dobila večino mandatorov. V dravski banovini je bil izvoljen za senatorja g. dr. Schaubach z namestnikom celjskim županom g. Miheličem. Od 416 slovenskih županov se je volitev udeležilo 379 županov dočim so ostali z devetimi »svobodno izvoljenimi« poslanci ostali doma in so obujali spomine na »zlate« dneve ko so razbijali v domišljiji zadnje ostanke klerikalne vojske.

Svojo hišo je zažgal iz maščevanja ker je bila ta pod nadzorstvom posestnik Franc Zorc iz Silc. Vsi delavci so se zagovarjali pred mariborskimi sodiščem, ki ga je obsodilo v kljub temu, da je vztrajno tajil vsako krivdo — obremenjevale pa so ga priče — na eno leto in tri mesece zapora.

Surov motociklist je podrl v Mariboru mehaničarskega vajenca Franca Globoka, da je fant dobil težke notranje poškodbe. Kljub temu da je videl motociklist na cesti žrtev svoje divjosti jo je ta odkuril, in so fanta v nezavesti ležčega našli šele drugi ljudje in ga odpeljali v bolnico.

Požar je izbruhnil na žagi v Soteski pri Bohinjski Beli, ki je last Šumske uprave. Ogenj, ki ga je najbrže zanelila električna iskra v žagovini se je kmalu razširil, da so le z največjo težavo, s pomočjo domačega delavstva in gasilcev rešili nekaj skladov desk in strojev. Škoda znaša okrog 200.000 din.

Z hišo vred je zgorela 84-letna posestnica Terezija Roškar v Račici. Starka je bila bolna, zato je želela, da bi bilo vedno v hiši toplo. Peč se je tako razžarela, da se je vnelo tramovje pod ometom. Okoli polnoči so sosedji opazili, da gori hiša iz katere so hoteli rešiti starko. Ta pa je zatrdjevala, da ne gori pri njej, temveč pri sosedovih. Čez nekaj trenutkov so plameni z vso močjo zajeli hišo v kateri je ostala starka, katero so našli naslednje jutro med tramovjem zgorelo.

Povodenj podira v Sremu hiše. Dosedanja škoda znaša okoli 70.000 din in je voda razdrila v zadnjem času že 60 hiš.

V kamnolomu na Igu pri Ljubljani lomijo kamenje in pripravljajo gramoz za posipanje cest. V kamnolomu je delal tudi 23-letni posestnikov sin Anton Štrukelj. Z drugimi delavci je podkopal steeno, ki naj bi dala novo plast gramoz. Predno se je ta združila so se delavci umaknili, le Štrukelj se je nekoliko zakasnil, da ga je zajel peščeni plaz in pokopal pod seboj. Nezvestnega in težko poškodovanega so ga pripeljali v bolnico, kjer je izdihnil.

Za zidovi se bosta pokorila vsled uboja 58-letni posestnik in gostilničar Kostanjšek Franc in njegov hlapec Stiplovšek, doma iz Podrede, ker sta do smrti s kolom pretepla delavca Vrhovnika. Ni jima bilo le to dovolj; zavlekla sta ga vsega ranjenega v listnjak, kjer je vsled mraza umrl, da je drugo jutro podlegel poškodbam. Suroveža se bosta pokorila 2 leti, tako je razsodilo celjsko sodišče.

Trgovska pogajanja z Združenimi Sev. Ameriškiimi državami so ugodno zaključena. Po poročilih bo veljal v pogodbi sistem svobodnih deviznih plačil, kakor so že v veljavi med nami, Anglijo, Francijo in Belgijo. Ameriška vlada bo tudi povečala uvoz svojega blaga v Jugoslavijo.

Tragično je preminul posestnik Janez Grabelšek z Vrhnike, ki je bil zaposlen na žagi g. Tavšiča. Z voza so valili hlode. Delavci so se o pravem času umaknili, le Grabelšku je na zledenelih tleh spodrsnilo, da se je hlood zvalil nanj in mu strli prsni koš. Kljub temu, da so mu drugi skušali pomagati z njegovim sinom vred, se jim to ni po srečilo, da je moral pred očmi vseh v strašnih mukah izdihniti.

Zapisana pravica

IZVRŠBE NA PREJEMKE RUDARJEV

Po dosedanjem t. j. do 31. dec. 1937 veljavnem izvršilnem pravu so bili prejemki rudarjev z ozirom na določila § 207 rudarskega zakona iz leta 1854 sploh izvzeti od izvršbe. Le sodna praksa, ki je tekom časa osvojila stališče, da je na te prejemke dopuščala izvršbo za preživilinske terjatve, ki so pristojali upnikom na podlagi njihove zakonite pravice do preživljanja napram dolžnikom — rudarjem. Z novim letom 1938 je pa stopil v veljavo nov zakon o izvršbi in zavarovanju. Ta je uredil vse izvršbe na prejemke delojemalcem na enoten način in tudi razveljavil vse do uveljavitve tega zakona obstoječe oprostitelne ali omejitne izvršbe — tudi zgoraj navedeno izjemo glede rudarjev. Dopusčnost na njihove prejemke je torej presojati le po novem izvršilnem zakonu. Oglejmo si tedaj, kako je urejena ta izvršba. Novi izvršilni zakon loči predvsem javne in privatne nameščence. Slednji so oni, ki jim službeno razmerje bodisi po zakonu, ali po službenem dogovoru mora trajati najmanj eno leto, odnosno, če rok službenega razmerja ni tako določen, pa mora biti za prenehanje službenega razmerja potrebna najmanj 3 mesečna odpoved. Na celokupne prejemke tako označenih usluž-

bencev je tedaj dopustno poseči z izvršbo tako, da jim morata ostati dve tretjini njihovih prejemkov povrsti, najmanj pa 6000 din letno. To pa le, če se vodi izvršbo za običajne — tedaj le za preživilinske terjatve. Če pa se tirja preživilno, ki pristoji upravičena na podlagi zakona, pa je dopustna izvršba tako, da se sme zaseči v izvršbo celo polovico prejemkov in mora po zavzemu ostati letno najmanj 3000 din prostih.

Vsi ostali uslužbenci, ki niso javni in katerih privatno službeno razmerje nima zgoraj opisanih znakov trajnega službenega razmerja, so nestalni nameščenci. Na njih prejemke pa je možno voditi izvršbo za nepreživilinske terjatve tako, da se jim ravno tako zamore zaseči eno tretjino teh prejemkov, vendar pa jim mora ostati dnevno najmanj 20 din prostih. Za alimentacijske terjatve pa se sme voditi izvršbo tako, da se mu odtegne še polovico od tega, kar se je sicer odtegnilo izvršbi, tedaj da mu ostane dnevno najmanj 10 din prosto.

Po tako opisanem položaju je tedaj rudarjem priznan le eksistenčni minimum v znesku 20 din odnosno 10 din dnevno in na ta znesek je izvršba na njih prejemke nedopustna.

SONCE IN SENCE V NAŠI DEŽELI

»DEJANJE«

je mesečnik, list, ki ga je začela izdajati grupa izobražencev, katera se istoveti s stališčem prof. Kocbeka, ki je v Dom in svetu napisal od Cerkev obsojeni članek o razmerah v Španiji. Priznavajo se torej k obsojeni zmoti in pričenjajo izdajati nov list, da bi jo mogli širiti, ko jim je to v Dom in svetu postalo nemogoče. Avtoriteta Cerkev jim je nič, lastna domišljaja misel jim je vse. Pa še ta misel ni v resnici njihova. Tuja učenost je, ki jo je svoj čas že Cankar obsodil, otrovana in kužna. Sedaj pa tujo kramo prodajajo za svojo.

VOLITVE V SENAT

so privedle pretečeno nedeljo v našo Ljubljano predsednike naših občin, naše župane, po volji naroda izbrane starešine celic našega javnega samostojnega življenja. Volili so novega slovenskega senatorja in ga izvolili, tako smo prepričani v skupno narodno korist. Zopet bo eden več iz našega občestva, ki bo v Belgradu branil naše koristi. Kdor more razumeti, kako je z delom pregroženo naše pravo zastopstvo tam doli, bo znal tudi ta dogodek prav preceniti. Izvoljeni senator g. dr. Schaubach je že tudi sicer zla-

sti pa kot predsednik bivše mariborske oblasti pokazal svojo zmožnost in svojo plemenito voljo delati za narod. Zanj je bilo oddanih zato pri teh volitvah 90% vseh možnih glasov.

KRANJSKI ZGLED

V Kranju vstaja v okrilju pokreta naših ljudi vzporedno z organizacijo ZZD v življenje lepa zamisel gospodarske osamosvojitve našega slovenskega delovnega človeka.

Naši katoliški delavci ustanavljajo v lepi gorenjski prestolnici dvojce vzporednih gospodarskih podjetij: Zadrugo »Teza«, tekstilno zadrugo in družbo »Teba« tekstilni bazar. Lastniki obeh podjetij bodo sodelavci v podjetjih in delavci sploh. Doleže bodo vplačevali lahko tudi v obrokli. Ko se v zadnjih letih tako množijo v naši deželi podjetja, odvisna od tujega kapitala, je zbiranje lastnih sil za izbiro lastnih moči vesel pojav. Dvakrat vesel pa je, če ta kapital zbira delavstvo samo. Tako po ločitvi kapitala in dela vstaja zdrava, edino prava težnja po združitvi dela in kapitala, kjer potem ne more biti ne izkoriščevalca in ne izkoriščanca.

Lepi zamisli daj Bog rast in uspehov in širom Slovenije zgledu sledečih ukrepov.

— delavcev, Francija okoli 5000 in Belje, kar pa še ni tako gotovo, okoli 3000 naših delavcev. Delovni pogoji so letošnje leto za 25% boljši od lanskih ter tako dobrih ponudb za delo menda še ni bilo v Prekmurju. To se pravi, da bo vsak naš delavec lahko dobil primerno delo, če bo priporočala Zveza poljedelskih delavcev.

Na koncu se je zahvalil obema govornikoma v imenu organizacije tajnik Novak, izrazil željo, naj se še ostali delavci organizirajo v ZPD, da se bo sedanje število, ki znaša 4000, še povečalo, da ne bo delavca v Slovenski krajini, ki ne bi bil organiziran v svoji močni — domači — organizaciji, da ne delavca, ki ne bi hotel skupno delati z ostalimi delavci za izboljšanje položaja našega siromašnega delavskega naroda. Po teh besedah je pozdravil in se zahvalil za obisk 400 delavcem, ki so se v tako lepem številu udeležili zborovanja.

Sestanki in zborovanja ZZD

V NEDELJO 13. FEBR. t. l.

REMŠNIK: ob 3 pop. ustanovni občni zbor.

JARŠE: ob 1/2 10 dop. ustanovni občni zbor v dvorani Društvenega doma v Grobljah.

SENOVO: ob 9 dop. redni občni zbor v Slomškovem domu v Rajhenburgu.

POLZELA: ob 2 pop. sestanek v Prosvetnem domu.

JESENICE: ob pol 3 pop. seja okrožja.

V PONEDELJEK 14. FEBR. t. l.

JESENICE: zborovanje organizacijskih zaupnikov v Krekovem domu.

Bodite apostoli našega tiska!

BELEŽKE

... VSAJ ENO ZDRAVO ZRNO ...

Sosedov kruh je dober. Boljši je kakor domač. Drugačen okus ima, drugi vonj. Čeprav je domač bel, tam pa koruzno-ajdov, vseeno otroci za spremembo radi sežejo po tujem. Tujega slabšega hvalijo, domačemu se mrdajo. Tako otroci!

Drugod bolje znajo, zgled nam dajejo. Drugod kapitalistu »niso ugodili«, ko so zahtevali še znižanje minimalnih mezd, pri nas pa se je slične zahteve obravnavalo »seveda z razliko, da se jim je več ali manj ugodilo«. — Moravski ban, pa moravska banovina sta vendar našla milost v očeh večnih kritikov. Čeprav so tam po naredbi minimalne plače manjše od tistih, ki so pri nas določene, vseeno je tamkajšnja naredba boljša, dobra, kar zglebna za naše slovensko nazadnjaštvo. Tako bi človek mislil, če ne bi imel sam svoje razsodnosti in svoje pameti, če čita zadnjo »Delavsko pravico«.

Ko bi se dala pamet kar ustrojiti pa na gotov kopit nategniti, bi že še šlo. Tako pa članstvo pri JSZ samo zmaguje z glavno nad takimi računi, ki jasno kažejo, da jih ima njih lastno vodstvo za omejene. Se bo že še prepričalo to vodstvo, da se vera ...

Nas pa vseeno veseli, da so vsaj eno zrno našli, čeprav ne na slovenskih tleh, o katerem so vendar priznali, da je dobro in zdravo.

TUJO UČENOST,

presajeno na svoj plevelnat zelnik, bo prodajal v okviru jeseniške »Krekove družine« g. profesor Kocbek. Znano je, da so bila njegova izvajanja v »Dom in svetu« cerkveno obsojena v škofijskem listu, pa je g. profesor ostal v svoji zmoti trdovraten. Sedaj dela za to zmoto reklamo. »Delavska pravica« glasilu »krščanskega« delavnega ljudstva. Ni čuda, saj tudi tajnika jeseniške JSZ nič ne briga škofova odločba, kakor je sam rekel in morda celo JSZ tudi ne. Vse tako kaže.

»Zeleni komedijanti« ne dajo spati JSZ in naše stališče glede organiziranja po farnih občestvih tudi ne. Ne gre jim to v račun in doumeti sploh ne morejo miselnosti naše smeri. Treba bo o tem še pisati in delati, da spregledajo, če niso že preveč zabredli v nekrščansko temo marksizma.

NAŠ ČLANEK »ZARADI RESNICE«

napada D. P. »Resnici na ljubo«. Indeks delavske zbornice, katerega so sestavili njeni uradniki, ki gotovo niso iz vrst ZZD in ga je odobril upravni odbor, ki je iz nam nasprotnih delavskih organizacij, naj bi bil delo samega komisarja. Kajne, komisar kar sam pri Del. zbornici vse številke preštevaja, množi in deli, on sploh vse sam dela, vsi drugi, ki ste tam, pa pasete lenobo in jeste nevredno delavske žulje, ki zbornico vzdržujejo. Nikar ne imejte sveta za norca in svojo čast tudi malo skrbneje varujte.

LAHKO JE TEBI »PRAVICA«

Naše članke prepisuješ, naše naslove si izposojuješ. V borbi z nami polovico prostora izgubljaš. Svetovna nevarnost smo mi, v osmih noticah in sestavkih v eni številki zoper nas vstajate vi. Kaj komunizem, kaj fašizem, ta pokreta sta od muh.

Za ta dva ni niti ene besede, niti enega stavka obsodbe v celi številki in že v več številkah ne. Radi edinstva v hvaljeni ljudski fronti ne!

Zelena ZZD to ti je zmaj z devetimi glavami, pošast pregrozna in prestrašna. Zoper njo vsi na obzidje!

Ko bo sedaj zeleni zmaj utihnil in ostal »dolžan« marsikak odgovor, upamo, da se bodo v JSZ vsaj malo pomirili.

NAŠI NAMEŠČENCI

Bodočnost št. 1—2

Izšla je prva letošnja številka našega nameščenskega glasila. Ta številka je jubilejna številka — ob petletnici poživljenega društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije.

Na uvodnem mestu prinaša novoletni poziv ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana glede edinosti, nato pa dvojce lepih čestitk k petletnici s strani slovenskega voditelja in notranjega ministra dr. A. Korošca in našega velikega prijatelja ministra dr. Mihe Kreka.

Dalje slede številni tehtni članki izpod peresa naših agilnih nameščencev; kot n. pr. R. Smersu: V peto leto, Ivan Martelanc: Naše socialno zavarovanje, France Pernišek: S sarajevske ankete, Viktor Komarnik: Pomen Delavskega doma v Ljubljani, Sitar Lojze: Trgovskim sodelavcem, in dalje: Nova pravila za Bratovske skladišnice, Pobotniško takso, Težave naših organistov, Službena pogodba za nameščence mestnih podjetij v Mariboru, Nov zakon o izvršbi itd.

»Bodočnost« stane na leto 24 din in se naroča pri upravi v Ljubljani, Čopova ul. 1.

ZZD je v službi naroda!

PO SVETU

Mednarodne smučarske skakalne tekme v Celovcu, na katerih so sodelovali tudi Slovenci, so hoteli nemški narodni socialisti izrabiti v svoje politične namene. Posebno počaščeni so bili s strani teh nemški smučski skakalci. Narodni socialisti pa tudi niso štedili z odkritim priznavanjem v hitlerjanskih pesmih in vzklikih. Na koncu prireditve je prišlo do pretepa med »domovinsko fronto« in hitlerjanci. Demonstracije so se nadaljevale pozno v noč. Policija je vodje izgredev aretirala.

Nemške delavske manjšine so pretekli teden zborovale v kopališču Sarow pri Berlinu. Zborovanje je vodil voditelj čeških Nemcev Henlein. Sprejeti so bili sklepi kako podrobno razviti akcijo med nemškimi narodnimi manjšinami v državah Male zveze, ki naj bi postale prva tla za bivanje nemških plavalasih polbogov.

Na Turbuelsem frontnem odseku so Francove čete prodrle fronto rdečih. Ob enem so nacionalistične čete zaplenile mnogo strojnih pušk, topov in tankov, ki so ruske marke.

Hitler je pred kratkim radikalno pomekel z nekaterimi vodilnimi poveljniki nemške armade, ki niso hoteli imeti nemško armado kot prispevek narodnega socializma. Hitler se je imenoval samega sebe za poveljnika vse oborožene sile, dočim se je obdal z odbori, katerih vodstvo je predal v roke vojaških strokovnikov o katerih se more trdit, da so eksponenti stranke. S tem kompromisom je obdržal stranko in armado neranjeno. Tudi v zadnji politiki je izvršil velike spremembe in more trditi, da je Hitler novo vodstvo v nemški vojski, zunanji politiki in gospodarstvu.

Da je Singapur mogočno oko angleškega imperija v Tihem Oceanu dovolj utrjeno, so pokazale zadnje pomorske vaje angleške mornarice, ki so se vršile okoli Malajskega otočja.

Brezposelnost na Čehoslovaškem pada. Lanskoletno število brezposelnih se je zmanjšalo za 150 tisoč; pa vseeno je še v sami Čehoslovaški 518 tisoč ljudi brez dela.

Ali se pripravljajo za vojsko ali za mir, to se ne ve. Dejstvo je le, da na teden izdelajo angleške tovarne 650 tisoč mask. Do sedaj imajo narejenih 20 milijonov mask, manjka jih le še 8 milijonov, da bo najnujnejši zahtevi ugodeno. Koliko pa se izdela orožja pa poročila ne povedo.

Z zvišanjem življenjskih potrebščin se bodo zvišale tudi delavne mezde; tako določa francoski delavni zakonik. Koliko se bo tega zakonika preneslo v življenje bomo videli. Prav bi le bilo, da bi tudi naši podjetniki uvideli upravičenost sličnega zakonika pri nas in se ne bi že itak majhnim zahtevam našega delavstva upirali.

Da je prvi korak k stanovski ureditvi Irske države storjen, pričajo zadnje volitve v senat kjer bodo polovico članov volili razni stanovi oziroma njihove organizacije.

Novo socialno zakonodajo pripravlja Madžarska vlada. Med temi zakoni bosta pač najvažnejša starostno zavarovanje za industrijsko delavstvo in starostno zavarovanje za poljedelsko delavstvo. Slednji zakon čaka tudi pri nas še rešitve.

Ustreljena je bila, ker ni hotela peti v Moskovskem radiju pesem »O našem soncu Stalinu« znana operna pevka Karla Meerova, ki se je sukala do zadnjega v vladnih krogih in jim pela. Obdolžili so jo špijonaže in trockizma kakor je pač pod Stalinom običajno, kadar si hoče iznebiti nekoliko svobodne ljudi.

Madžarski regent Horthy je odpotoval na Poljsko na uraden obisk. Na eni strani se smatra obisk za dokaz poljsko-madžarskega prijateljstva in se s tem v zvezi povdarja, da želi Poljska preprečiti sodelovanje med Čehoslovaško in Madžarsko, ki je v zadnjem času vedno intimnejše. Verjetno je, da se Poljska taki politiki ne bo predala.

Člani »Železne garde« — romunske politične organizacije, so hoteli demonstrirati po ulicah Ploestia. Orožništvo je hotelo demonstrante razgnati, toda prišlo je na obeh straneh do hudih pretepov, v katerih je bilo ranjenih nad sto oseb.

V francoski vladi se zopet javlja kriza, katere vzrok je v nepopustljivosti delavskih organizacij. Organizacije so izdelale vladnemu predlogu protipredlog v katerem delavstvo zahteva pravico stavk in celo vrsto drugih socialnih uslug. Chauvtemps se bo potrudil, da vsa vprašanja preje reši zbornična komisija in ga šele nato dobi skupščina. Pot do ugodne rešitve bo težavna.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Mišijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.

Murska Sobota

Veliko zborovanje Zveze poljedelskih delavcev. Zveza poljedelskih delavcev prireja po Slovenski krajini zborovanja v večjem obsegu. Po zborovanju v Gor. Lendavi (Grad) je imela spet zborovanje v Bogojini, in sicer v nedeljo, dne 6. febr.

Zborovanje je vodil Zvezni tajnik tovariš France Novak, ki je podal kratko poročilo o dosedanjem delovanju organizacije, katera je imela že v svojem prvem letu obstoja zelo velike uspehe. Saj je neštevilnim delavcem pomagala z različnimi nasveti, prošnjami ter intervencijami; mnogim je poskrbela dobra službena mesta; poskrbela je za brezplačni prevoz moke sezonskih delavcev na Belju; s svojimi prošnjami je dosegla, da so smeli delavci v Nemčiji pošiljati ves denar v domovino. Letos je poslala nove pogoje za zvišanje plač na državnem posestvu »Bele« ter naredila nove pogodbe s privatnimi posestvi, kjer so istotako plače zvišane. Potom intervencij pri državnem zavodu za posredovanje dela je dosegla povišek pri plači za 15 do 30 Mark mesečno.

Nato je nastopil kot govornik tov. Ludvik Štancar, ki je govoril o potrebah in namenih delavskih organizacij. Naglasil je posebno, kako velike važnosti je za naše prekmursko poljedelsko delavstvo organizacija, ki skrbi, da se njenim članom ne godi krivica, ki tako uspešno deluje ter žanje v vseh pogledih obilo uspehov. To je dober znak, kako vplivna je ZZD in na kako dobri podlagi je zgrajena. Nadalje je govornik nazorno pokazal delavcem, kakšnega spoštovanja so organizacije vredne ter kolike važnosti je skupen nastop društvenih članov v strnjenih vrstah.

O izgledih dela v letošnji sezoni je govoril tov. Joško Casar, ki je iz strokovnega stališča obširno razložil ter točno povedal, koliko bo približno na razpolago delovnih mest. Nemčija bo rabila letos okoli 6000 naših delavcev, t. j. 1000 na celo leto in 5000 sezonskih — šestmesečnih